

Ο ΜΠΑΜΠΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΕΤΑΙ

(Κωμωδία ήδων, του κ. Μελά — Θεάτρον 'Αλίκης)

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ κ. ΤΑΚΗ ΜΠΑΡΛΑ

ΚΑΠΟΤΕ, ποδμπήκα τυχαίως σε κάποιο θέατρο, χωρίς να έχω υπ' όψει τι έπαιζε, και έρώτησα τον άγνωστο παρακαθημένό μου αν το έργο ήτανε κωμωδία ή δράμα, μου έδωθε άφελέςτατα ή απάντησι: Δέν έβειξε άκόμ α!... Κι' έπλησίαζε το τέλος της β' πράξεως!!

Φαντάζομαι ότι οι θεαταί του νέου έργου του κ. Μελά «Ο μπαμπάς εκπαιδεύεται», αν τους έρωτούσαν, θαδίναν την ίδια απίθανη απάντησι, και στο τέλος άκόμα της... παραστάσεως!... Και στην περίπτωσιν αυτή ούτε ο ίδιος ο συγγραφέας θα μπο-

Ο κ. Στέφανος Μελάς

ροθαι να λύση την άπορία τους, αν κρίνουμε από τα άτελείωτα μυθιστόμια τής γεμάτης αυτοθαυμασμού και μακαρίας άγνοιας αυτοκριτικής, που δημοσιεύει εν συνεχεία σε δύο έφημερίδ- επί μία ολόκληρη ήδη εβδομάδα. Τό μόνο που ξέρουν οι θεαταί είνε ότι έπέρασσαν όπωςθήποτε μια άρκετά ευχάριστη βραδεία. Κι' είναι άσφαλώς το μόνο που επέδιωξε ένουνειδήτως ο συγγραφέας, δικαιολογημένη άρα ή θριαμβολογία.

Είναι άλήθεια ότι ο συγγραφέας έχει επιγράψει το έργο του «κωμωδία ήδων». 'Αλλ' αυτό δέν

έχει σημασία. Στο θέατρο συμβαίνει ό,τι και στη ζωή, όπου συνήθως άλλ- έχει τ' όνομα κι' άλλος έχει τή γούρι. Στο θέατρο μάλιστα συμβαίνει συχνότερα. 'Απειρες φορές έχουμε παρακολουθήσ- δράματα που μας κάνουν να γελάσουμε από την κοτυαία μας, ή κωμωδίες που γίνονται δράματα για τους θεατάς.

Πάντως το έργο του κ. Μελά δέν είναι κωμωδία. Και δέν πιστεύω ο κ. Μελάς — θεατρικός συγγραφέας, θιασάρχης και σκηνοθέτης — να πιστεύη στα σοβαρά ότι άρκει να θέση κανέναν στο στόμα μερικών μικυμιάους που κινούνται επί σκηνής, μερικά άλατισμένα και πιπεράτα άστεία — που τάγει πάντα ένας ευθυμολόγος χρονογράφος πράγεια — για να σκαρωθή έκ του μηδενός κωμωδία.

Για να είναι ένα θεατρικό έργο κωμωδία, πρέπει να παρουσιάξη κωμικές καταστάσεις. Κι' αυτές μάταια θα τις άναζητήση κανείς στο έργο του κ. Μελά.

Κι' αν «Ο μπαμπάς εκπαιδεύεται», δέν είναι κωμωδία, είναι πολύ θλιγότερο «κωμωδία ήδων». Γιατί στερείται κάθε ήθογραφικού στοιχείου. Γιατί του λείπει ή άληθινή παρατήρησις. Γιατί δέν παρουσιάζει ήθογραφικούς τύπους ή ήθογραφικούς χαρακτήρες, αλλά άπεναντίας ένα υπερτροφικό και άπίθανο τύπο, γύρω από τον όποιο κινούνται καρικατούρες ανθρώπων, που μόλις τις έχει άμυδρά σκιστάσει ο συγγραφέας. 'Ισως ο συγγραφέας έπιμεινή ότι μερικά από τα πρόσφατά του, δέν είναι τόσο άναληθοφανή και άπίθανα όσο φωνάζουν, γιατί τά έχει συνηθέσαι ο ίδιος στη σύγχρονη

κοινωνική μας ζωή. 'Αλλά δέν μπορεί άσφαλώς να στηριχθή μία ήθογραφία πάνω σ' έξαιρετικές περιπτώσεις, όπως δέν θα μπορούσε να στηριχθή μία άναθρωπολογική θεωρία... στο μύθο του Κύκλωπα. Φαντάζεσθε, άλήθεια, μία νέα άναθρωπολογία, που βάζοι, από τή μυθική περίπτωσι του Κύκλωπα, το γενικό συμπέρασμα, ότι αρχικώς όλη ή άναθρωπότης... ήτανε μονόφθαλμη; 'Αλλωστε στο θέατρο ό,τι βγαίνει από άληθινή παρατήρησι της ζωής, φωνάζει την άλήθεια του μοναχό του. Δέν έχει χρεία κερτύρων. Ούτε... αυτοκριτικής.

'Αλλά άφου μία φορά ο συγγραφέας ανέλαβε αυτό το άγαρι έργο, να κριτικώρη τον έσατό του, κι' άφου πρόκειται άσφαλώς να συνεχισή επί πολύ, θα του ήμουν ευγνώμων αν με διεφώτιζε που άκριβώς ή... περίπου εύρίσκεται το κωμικό στοιχείο του έργου, κατά που πέφτει ή κωμωδία — αν παραδεχθούμε ότι το έργο είναι πράγματι, όπως το βαφτίζει, κωμωδία ήδων. 'Από την αρχή του έργου μας παρουσιάζει δυο αντίθετους κόσμους. Και δυο αντίθετες ήθικες. 'Από το ένα μέρος: την καλή κοινωνική τάξη, και από το άλλο μέρος: τον άναθρωπο του λαού. Οι πρώτοι σφάλλουνε. Και άκριβοπληρώνουν τα σφάλματά τους. 'Από τον άθέμιτο έρωτα, γεννιέται ένας άνομος καρπός. 'Ο άνομος καρπός δημιουργεί τραγικό άδιέξοδο. Το άδιέξοδο καταλήγει σε σκάνδαλο. 'Αγνουγίες, άδημονίες, άγωνιώδεις προσπάθειες για να συγκαλυφθή ή ντροπή, δραματικές άκόμα θυσίες. Και στο τέλος ή καταστροφή. Μ' ένα λόγο: τα κρίμα και ή

τιμωρία — το άμάρτημα και ο φυσικός κολακός του: το δράμα. 'Η κωμωδία λοιπόν είναι όπο το άλλο μέρος: Καμικωποιείται ο άναθρωπος του λαού (που τον υποδέεται ο κωμικός του θιάσου), και ή... ήθικη του λαού;... Και τότε — ή κορώνες τι γίνονται; 'Επί του σημείου αυτού, σε κάποιον από τις αυτοκριτικές του, ο συγγραφέας άναλαμβάνει να μας διαφωτίση, αλλά για να κώμη τή σκότος άκόμα... σκεπτικότερο: πατέρας και γυιός — γράφει — θα μπορούσαν να ζήσουν εύτυ-

γισμένοι, αν ο παλιός ταβερνιάρης δέν είχε την «πετρία», να σπρώξη το γυιό έξω από τον κόσμο του, για να τον άνεβάση. Το σφάλμα αυτό το πληρώνουν με ταπεινώσεις, με έξευτελισμούς, με την άτίμωσι και τέλος με τον άποσχισμό τους από τον κόσμο που νόμισαν πως έκέρδισαν. Ποιά ζωή τους περιμένει; 'Η ζωή των ξεριζωμένων. Και αυτό είναι ή τιμωρία τους...».

Δράμα λοιπόν και έδω. Και προβάλλει ή μαγική εικών: που είναι ή κωμωδία;...

'Αλλά για να ποίμε και το στραβό το δίκιο και να... τελειώνουμε, ο κ. Μελάς δέν ήθέλησε να γράψη ούτε δράμα, ούτε κωμωδία. 'Αλλά μόνο και μόνο — καθώς είπαμε ήδη — ένα εχάριστο και καλογώνευτο έργο, κατάλληλο για την εποχή. 'Επήρε, γι' αυτό, μία ύποθεσι παλαιού του διηγήματος, μερικά άστεία των χρονογραφήματωντου, μερικές ζουμερές και πικάντικες φράσεις, απ' αυτές που άφθονούν στο στόμα του λαού, και κατεσκεύασε έκ του προχείρου ένα δροισιτικό... κοκτέι. 'Ελέθη μάλιστα ότι — όπως άκριβώς οι μάρμαροι των νυκτερινών κέντρων — ο κ. Μελάς κατεσκεύασε το κοκτέι του επί τόπου. Στο καμαρίνι της κ. 'Αλίκης. Κατά τον ίδιο περίπου τρόπο, που ο Νηοστογιέφσκυ είχε γράψει κάποιο από τα μεγάλα άριστουργήματά του. 'Αλλά ο κ. Μελάς δέν είναι Νηοστογιέφσκυ. Είναι ένας απλός... άκαθηματικός. Τι του φταίμε έμεις;

ΤΑΚΗΣ ΜΠΑΡΛΑΣ